

ענג שבת

פרשת שופטים - כי תצא - כי תבא

1 באבול ה'תשע"ט (06.09.2019) **יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים** עלון מס' 25 (1247) (שנה שלוש ושלוש)

מועדי השבת שופטים

ער"ש מוצ"ש	יום	18.22	19.33
	י-ם	18.22	19.33
	ת"א	18.37	19.35
	ח'פ"ה	18.29	19.35
	ב"ש	18.39	19.35
	אילת	18.32	19.33

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת שופטים - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.46 - 4.51
זמן הנחת תפילין	5.30 - 5.34
הנץ החמה (מישור)	6.20 - 6.24
הנץ החמה (הנראה)	6.24 - 6.28
ס"ז ק"ש מג"א	8.42 - 8.44
ס"ז ק"ש הגר"א	9.28 - 9.29
חצות היום	12.37 - 12.39
מנחה גדולה	13.11 - 13.08
שקיעת החמה	18.58 - 18.50
צאת הכוכבים ב'	19.48 - 19.40

דף יומי: כריתות ז' - כג

מועדי השבת כי תצא

ער"ש מוצ"ש	יום	18.13	19.24
	י-ם	18.13	19.24
	ת"א	18.28	19.26
	ח'פ"ה	18.19	19.26
	ב"ש	18.30	19.26
	אילת	18.23	19.24

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת כי תצא - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.52 - 4.56
זמן הנחת תפילין	5.34 - 5.38
הנץ החמה (מישור)	6.24 - 6.28
הנץ החמה (הנראה)	6.28 - 6.32
ס"ז ק"ש מג"א	8.44 - 8.45
ס"ז ק"ש הגר"א	9.29 - 9.30
חצות היום	12.37 - 12.34
מנחה גדולה	13.08 - 13.05
שקיעת החמה	18.48 - 18.41
צאת הכוכבים ב'	19.38 - 19.31

דף יומי: כריתות כד - מעילה ג

מועדי השבת כי תבא

ער"ש מוצ"ש	יום	18.03	19.14
	י-ם	18.03	19.14
	ת"א	18.19	19.16
	ח'פ"ה	18.10	19.16
	ב"ש	18.21	19.17
	אילת	18.14	19.15

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת כי תבא - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.57 - 5.01
זמן הנחת תפילין	5.38 - 5.42
הנץ החמה (מישור)	6.28 - 6.32
הנץ החמה (הנראה)	6.33 - 6.37
ס"ז ק"ש מג"א	8.45 - 8.46
ס"ז ק"ש הגר"א	9.30 - 9.31
חצות היום	12.34 - 12.32
מנחה גדולה	13.05 - 13.02
שקיעת החמה	18.39 - 18.31
צאת הכוכבים ב'	19.29 - 19.21

דף יומי: מעילה ד - י

את העלון ניתן למצוא בפיילינג תחת השם: "ענג שבת"

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

העלון מוקדש לזכר ולע"נ אמנו סבתנו ואחותי **חנה (טרודי) אנגלנדר** בת נפתלי והדי אילת ז"ל. נפטרה ב-ט"ו באבול תשע"ח, יהי זכרה ברוך!

עבד ה'

שלח את עמי ועבדוני: זאת הקריאה של משה בשם ה' אל פרעה. אין הכוונה רק שלח את עמי כדי שיחגו לי במדבר. אלא שלח את עמי על מנת שבמקום שיהיו עבדים שלך - פרעה, יהיו עבדים של ה'. גם אם נבין שלח את עמי כדי שיחגו לי במדבר, אין הכוונה שיחגו חג כלשהו, אלא שיחגו את חג השחרור ממצרים, שיחגו את מצבם החדש כעבדי ה'.

מה העבודה הזאת לכם: כך שואל הבן, וחז"ל ייחסו שאלה זו לבן רשע. כיצד למדו חכמים ששאלה זאת מתאימה לבן רשע? הסברא המוכרת היא משום שאמר "לכם" - לכם, ולא לו. כאילו העבודה אינה שייכת אליו.

סברא אחרת השגורה בפ'י: משום שבניגוד לבן החכם שהזכיר את ה' בשאלתו, הוא השמיט את שם ה'. היודע כי העבודה ניגונה מה', שואל על מנת להבין. המכחיש כי העבודה היא מה', שואל על עצם העבודה.

עונה אני מבקש לומר כי הבעיה בשאלת הבן היא הכינוי "עבודה". הוא מבין כי עם ישראל עובד את ה' ברצינות, מרגיש כי הוא עבד ה', ועל כן הוא שואל, ועל זה הוא מערער. מדוע אתם מקיימים את המצוות בדקדוק כזה על כל פרט, וכי מה אכפת לו לה' אם שוחטים מהצוואר או מהעורף? מדוע אתם עושים זאת בכניעה, כעבדים? כי עבודה פירושה, הכניעה, כעבדים.

ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: הרמב"ם פסק כמו הדעה בחז"ל שתפילה היא מצוה מן התורה, ולומדים זאת מן הפסוק "ולעבדו בכל לבבכם - זו תפילה". בדרך כלל רגילים להסביר כי העובד במעמד או בטוריה עובד ביד, שחקן כדורגל - עובד ברגלו, תלמיד חכם עובד בשכלו, תפילה היא עבודת הרגש אשר משכנו בלב. אולם נראה לי כי יש כאן עומק גדול יותר. אדם מצונן הנוטל גלוה, בטוח שהוא ריפא את עצמו. ההולך לרופא, חושב כי הרופא הוא האחראי לריפוי. המתפלל יודע כי ה' הוא הרופא. התפילה היא הכניעה, אנו מבקשים מה' חכמה, רפואה, פרנסה, גאולה, מתוך בטחון גמור בו, ובידיעה שכל שנועשה, הכל מכוון למעלה. התפילה היא בכל לבבכם ובכל נפשכם, לכן היא נקראת עבודה - ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם.

קרבתנו: גם הקרבת קרבנות נקראת עבודה, כי גם שם נאמר כי על המקריב לחשוב כי היה ראוי להיעשות בו, את אותן פעולות שנועשו בבהמה הבאה לקרבן, וממילא אין הוא כלום, ורק בחסדי ה' הוא ממשיך בשגרת חייו. תפילה וקרבת נקראת עבודה, כי הן ביטול העצמי, השתעבדות.

עבד ה': ומשה היה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה. וכי משה לא ידע כי הוא הוציא את ישראל ממצרים? וכי הוא לא ידע שהוא אשר קיבל תורה מסיני? שהוא מנהיג את עם ישראל במדבר? וכי הוא לא הכיר את כוחו, את יכולותיו? ודאי שהוא ידע, אלא שהוא ייחס את כל מה שיש לו אל ה'. הוא זה אשר שלח אותי, לי לית מגרמי כלום (לי אין מעצמי כלום). לכן משה מכונה על ידי התורה בערוב ימיו - עבד ה': "וימת שם משה עבד ה'". וביטוי זה חוזר בדברי ה' אל יהושע - "משה עבדי מות". עבד זה ענווה, עבד זה הכניעה, ידיעה ברורה שהכל מה'.

עבד ה' הוא לבדו חפשי: כך כתב רבי יהודה הלוי: "עבדי זמן - עבדי עבדים הם עבד ה' הוא לבדו חפשי, על כן בבקש כל אנוש חלקו חלקי ה' אמרה נפשי". רוב בני אדם הם עבדים. עבדים לממון, עבדים להרגלים, עבדים למעמד ולכבוד, עבדים לחברה, איך יסתכלו עלי, ומה יחשבו עלי, ועוד ועוד. עבד ה' הוא לבדו חופשי.

הגר"ד סולובייצ'ק סיפר כי פעם פנה אליו פסיכיאטר בכיר ממתפללי בית הכנסת ובפיו טענה: לו היה בכוחי, הייתי מבטל את תפילת "ובכן תן פחדך ה' א-להינו על כל מעשיך" כל כך הרבה אנשים סובלים מכל מיני פחדים, למה צריך להוסיף להם עוד פחד? השיב לו הרב: דווקא לאור דבריך, היה צריך שלא לומר תפילה זו בימים נוראים בלבד, אלא בכל יום מימי השנה. כי מי שפחד מאחד, אינו פוחד מאף אחד אחר. דווקא מי שאינו פוחד מאחד, אינו זוכר שה' הוא השולט בכל העולם, וממילא הוא חושש מעין הרע, ממלחמה, מחושך, ועוד ועוד.

מי שבאמת עבד ה', אינו עבד לחברה, לכבוד, למעמד או לכסף, הוא תלוי כל כולו בידי שמים, הוא יודע שהכל מאת ה', אין לו בעצמו כלום. ועל כן הוא חופשי. על כן מסקנת רבי יהודה הלוי היא: חלקי ה' אמרה נפשי.

הרב **שמואל דוד**, הרב הראשי לעפולה
העלון מוקדש לזכר ולע"נ **חיים** בן **שלמה אבישי** ז"ל, נפטר במוצ"ק פרשת שופטים, ג' באבול תשס"ג. יהי זכרו ברוך!

"נזר הקודש"

הוצאת ספרים ומרכז לשיווק תשמישי קדושה
אליהו הנביא 5 (פניה מר"ע 142) ב"ב
טל: 054-43-140-43

יריד שופרות ענק!

יריד ענק של "שופרות קלי תקיעה"

במגוון גדלים וסוגים שונים
בהכשרו ובפיקוחו של הגר"ש מחפוד שליט"א
קרן אייל מעובדים ולא מעובדים,
ללא חשש ניקובים וסתיומות.

- שופר לילדים כשר 39 ₪ בלבד
- שופר מהודך החל מ 130 ₪ בלבד
- שופר דיטון החל מ 220 ₪ בלבד

מבחר ענק של למעלה מ-2000 שופרות!

בס"ד **אישור כשרות**
הננו לאשר כי שופרות "נזר הקודש" בבעלות ר' שלמה דרשו הי"ד מבני - ברק המיוצרות וסיובאות ממרוקו הינם תחת השגחתו החל מתחילת התהליך בעודם במפעל ועד הגעתם לארץ הקודש, והם כשרים למתדרין מן המהדרין. השופרות מסומנות בהולוגרמה מיוחדת המוצמדת לכל שופר!
וע"ז באעה"ח

שב תריס דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

מערכת להפעלת תריסים חשמליים באופן ידני בעת הצורך. אין צורך בשעון שבת. באישור רבנים ראשיים ופוסקים חשובים.

על פי תנאי התורה המפורטים באתר.
052-3211839
www.halevisys.co.il

דיני השבוע ומנהגיו

לעילוי נשמת

יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל

שבת פרשת שופטים

הפטרה: "אנכי אנכי" (ישעיהו נא, יב).

במנחה פרקי אבות: א'

שבת פרשת כי תצא

הפטרה: "רני עקרה" (ישעיהו נד, א). וגם מוסיפים "עניה סוערה" (ישעיהו נד, יא).

במנחה פרקי אבות: ב'

שבת פרשת כי תבא

הפטרה: "קומי אורי" (ישעיהו ס, א).

במנחה פרקי אבות: ג' – ד'

א' באלול: התחלנו לתקוע בשופר בבחינת "עורו ישנים משנתכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם". עד ערב ראש השנה (להפסיק בין תקיעות רשות לחובה).

התחלנו לומר "לדוד ה' אורי וישעי", וזאת עד שמיני עצרת.

בני עדות ספרד משכימים לאמירת סליחות מ-ב' באלול. במצו"ש פרשת כי תבא ישיכמו בני עדות אשכנז לאמירת סליחות.

עיקר התפילה: בעל לקט יוסף (חלק א, עמ' קכח) כתב מדרשה של רבי: "אומר מקצת בני אדם עומדים לסליחות ואחר כך הולכים לצרכיהם, או ישינו ולא באו לבית הכנסת לברכו ולקדושה. הם טועים, כי התפילה בכל יום באה במקום התמיד, והיא עיקר יום מהסליחות, כי הסליחות אינם באים רק כדי שיהא התפילה לרצון... האשכנזים מקדימים השנה בתחילת הסליחות מאחר וראש השנה חל ביום שני, ולפי נותרו לפחות ארבעה ימי סליחות, לו היו מתחילים בשבת שלפני ראש השנה, לכן מתחילים את אמירתן במוצאי שבת של השבוע שלפניו. (משנה ברורה, תקפא, א, ברמ"א).

בכל העדות ממשכימים באמירת "סליחות" עד ליום כיפור.

מסורת היא, שאמירת הסליחות באשמורת הבוקר, קודם עלות השחר, רצויה ביותר, כי עת זו היא "עת רצון" והקב"ה קרוב אז לכל קוראיו. ברוב המקומות לא מקפידים בכך (מטה אפריים תקפא, יא. גם המשנה ברורה בהלכות הסליחות מציין זאת). ביום הראשון, כשמתחילים בסליחות, מקדימים כדי לומר את הפזמון "במוצאי מנוחה", "בזעקתם בעוד ליל", "ורצה עתירתם בעמדם בלילות", לזעוק ולעתור דוקא כשעדיין עוד לילה.

מכל מקום אם לא אמרו הסליחות בעוד ליל או לפני עלות השחר אפשר לומר לאחר מכן אלא שעליו לדלג על התיבות המזכירות "עוד ליל" או "באשמורת הבוקר" וכו', שלא יהיה נראה כדובר שקר גם מי שקשה לו להשכים קודם עלות השחר יכול לומר סליחות כבר מחצות הלילה ואילך. אך קודם לכן אין לומר סליחות (משנה ברורה תקפא, יב. שערי תשובה תקפא, א).

אבל: תוך "ב' חודש על אביו ואמו [או תוך שלושים על שאר קרובים] אסור לעבור לפני התיבה בראש השנה ויום הכיפורים, דהא דינים כרגלים לכל מיילי. אבל בימי הסליחות, אפילו בערב ראש השנה ועשרת ימי תשובה, מותר. [ובליכא חזן אחוה, שרי אפילו בראש השנה ויום הכיפורים].

המתפלל ביחידות יכול לומר כל הסליחות, מלבד "ג מידות, אבל יכול לאמרה בניגון ובטעמים כקורא בתורה. גם את הבקשות הנאמרות בארמית לא יאמר המתפלל ביחידות, (משנה ברורה תקפא, ד). וכן אותם הבקשות שהן בלשון תרגום, כגון "מחי ומסי" וכו' ו'מרן די בשמיא' וכו', לא יאמר שכאין שם מניין עשרה [אליה רבה]. כתב אבודרם: "ויקרא בשם ד", יש להפסיק מיטע בין "בשם" ובין "ד". אם אין מניין בעת אמירת "אשר", יאמר סליחות, וכשיבואו מניין יאמרו קדיש באמצע סליחות. ובאליה רבה כתב שיאמרו אחר כך שלושה פסוקים כשיש מניין. ואם היה מניין בתחילת אמירת הסליחות ולבסוף יצאו מן הקצת, יש לומר דמכל מקום אומר קדיש אחר הסליחות, וכעין מה שנתבאר בסיומן נ"ה [פמ"ג].

אין לומר "ג מידות טרם חצות הלילה. כמו כן לא נופלים אפיים בלילה. לכתחילה יש להמתין עד סמוך להנץ החמה. מכל מקום יש מתירים ליפול מחצות הלילה (שולחן ערוך קלא, ג. משנה ברורה יז-יט). אפשר, וכך צריך לנהוג, לומר את הפסוקים מבלי ליפול אפיים טרם חצות.

טוב לעמוד בשעת אמירת הסליחות (מטה אפריים תקפא, יח).

נטילת ידיים וברכות התורה

משכימים לסליחות – יש לברך ברכות על נטילת ידיים ואשר יצר

וברכות התורה קודם הסליחות (משנה ברורה מו, כז). המברך על נטילת

ידיים לפני הסליחות לא יחזור ויברך אח"כ כשאומר הברכות. אם גם לסליחות קודם עלות השחר אף שכבר נטל ידיו וגם בירך על נטילת ידיים כנ"ל, עליו לטול ידיו שנית לאחר עלות השחר (לא צריך לעשות זאת באמצע הסליחות כשהגיע זמן עלות השחר אלא ימתין עד אחרי הסליחות), אך לא יחזור לברך שנית (משנה ברורה ד, יד וברמ"א). אם לא ברך על נטילת ידיים קודם עלות השחר, כלומר אם נטל ידיו קודם עלות השחר, קודם הסליחות ולא ברך, אז יצא ידי חובת נטילת ידיים שקם מהשינה, וגם אם לא ברך הפסיד כבר את החיוב "וצונו" (על נטילה בהשכמה) וספק ברכות להקל. כתב שם במשנה ברורה (ס"ק ל) שיעשה צרכיו קודם התפילה כדי שיתחייב בברכה ואז יטול ידיו שנית ויברך על נטילת ידיים.

הראוי להיות ש"ץ לסליחות (ולימים נוראים)

לכתחילה יש לדקדק ולבחור ש"ץ לאמירת סליחות ולימים נוראים, איש הגון, גדול בתורה ובמעשים טובים, וראוי שיהיה בן שלושים (במשנה ברורה תקפא, יב מציין שמגיל שלושים היה ראוי בן לוי לעבודה בבית המקדש, ותפילה כנגד עבודה), ויהיו לו גנים, שאז לבו נכנע יותר (משנה ברורה תקפא, א ברמ"א). בהמשך במשנה ברורה (שם ס"ק יג) אומר "מיהו כל ישראל כשרים להיות ש"ץ", אבל אומר שקודם לכולם בן תורה וירא ושמים, רק שיהיה מרוצה לציבור המתפללים. ואם יש חשש למחלוקת לא יהיה ש"ץ, אף שמחמת כן יתפלל אדם שפחות הגון, אבל מרוצה לציבור (משנה ברורה שם).

הרמ"א ציין שיש מקומות נוהגים שש"ץ העובר לפני התיבה בסליחות, יעבור לפני התיבה בכל תפילות היום. (ראה גם משנה ברורה שם יד). הנימוק הוא שלא יראה כאלו שמזללים בתפילות ועומת הסליחות, שרק להם יש לחזור אחרי הגון וגדול בתורה. לדעת המגן אברהם הוא אפילו קודם למוהל ולאבל. בערוך השולחן (תקפא, ו) כתב שאין נוהגים מנהג זה.

טלית בסליחות

ש"ץ צריך להתעטף בטלית לאמירת סליחות (משנה ברורה שם בס"ק ו) ויברך. אם מדובר על לפני הזמן (עד שיכיר את תבירו במרחק ארבע אמות), מוטב שיקח טלית מחבירו ויכוון שלוקח רק לכבוד אמירת הסליחות, ואז יצא מספק ברכות, שאופון זה לדברי הכל אין צריך לברך על הטלית (משנה ברורה יד, א. תקפא, ו).

ראוי להדגיש בענין הברכה על עטיפה בטלית: אם אין לו טלית של חבה יתעטף בטלית שלו בלי ברכה, וכשיאיר היום ימשש בציציות ויברך עליו (משנה ברורה יח, א ברמ"א ס"ק יא. תקפא בשער הציון ה). גם לאחר שהגיע זמן חיוב בציצית, במשך כל השנה, כשלוקח טלית של חברו, יכוון שלוקחו רק לכבוד אותו ארוע ולא התכוון לקנותו (כמו בגטילת ארבע מנינים למשל), ואז לכל הדעות לא יברך עליה. טלית של בית הכנסת דינו כטלית שלו (משנה ברורה יז, יא). במשנה ברורה שם בביאור ההלכה כתב שטלית של ציבור צריך לברך עליה. אך בהמשך הביאור ההלכה מוסיף שאפשר שאם התעטף בטלית של ציבור לזמן מועט מפני כבוד התורה (כמו לעילה לתורה במנחה בשבת) אין זה בלישה המחייבת לברך.

י' מידות והסליחות בארמית

אמירת י"ג מדות (ה' ה' אל רחום וחונן...) ביחיד, כשאין שם מנין, מובא בסדר רב עמרם גאון (כנראה הסידור הקדמון ביותר), בשם רבינו נתן גאון, שאין רשות לומר י"ג מדות אלא בצירוף, כיון שכרת הקב"ה ברית עם משה רבינו ועם אבותינו, שאין י"ג מדות חזרות ריקם, וכשהציבור מתקבצים, ומבקשים רחמים, ומכוננים את ליבם לאביהם שבשמים, ומתענים, ועושין צדקה, הקב"ה מרחם עליהם, ואינו מואס תפילתם. כן כתבו עוד הרבה מהפוסקים, וכן כתב מרן בבית יוסף, שמונהג העולם כדברי רבינו נתן גאון שאין לומר י"ג מדות בלא עשרה. בשלחן ערוך קבע, שגם יחיד רשאי לקרוא י"ג מדות בטעמי המקרא קודם בתורה, שאין איסור לקרוא י"ג מדות אלא כשקרא אותם כדי תפילה ותחנונים, שאסור לעשות דברי תורה כתפילה, אבל אם קורא בטעמי המקרא, כמי שקורא בתורה, אין בכך כלום. ופסק כן על פי תשובת הרשב"א, שכתוב בגמרא (ראש השנה ז, ב) שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור" לפני משה, ואמר לו, כל זמן שישאל עושים לפני כבודו, הוא מוחל להם. אבל אם רוצה ליחיד לאמרום כדבר שקורא בתורה דרך קריאה בעלמא, רשאי לעשות כן. כך פסק גם להלכה הרב עובדיה יוסף, והיחיד"א בספר ברכי יוסף.

בדומה לכך נפסק לענין הסליחות שנתקנו לאמרם בלשון ארמית, כגון, רחמנא, דעני לעניי עניני, מחי ומסי, וכו', גם כן מבואר בפוסקים שאין ליחיד לאמרם כלל. ראה גם בחזון עובדיה (ימים נוראים עמ' יא). והטעם לזה, הוא מפני שבני ישראל כשהם בציבור, שכינה עמהם, ואז אין הם צריכים את עזרת מלאכי השרת כדי שתתקבל תפילתם, אבל יחיד צריך לעזרת מלאכי השרת כדי

שתתקבל תפילתו, (שבת יב ב). והואיל ומלאכי השרת אינם מבינים לשון ארמית, אל לו ליחיד לבקש צרכיו בלשון ארמית, אלא הטוב מכולם שייבקש צרכיו בלשון הקודש.

אקטואלי מפרשת השבוע

הרב הלל מרצבך

רב קהילה ביד בנימין וראש כולל לרבנים של איגוד רבני הקהילות.

למה האשרה נאסרה דווקא במזבח?

בפרשת שופטים מובא איסור לטעת עץ שמשמש לעבודה זרה (טז, כא): "לא תטע לך אֶשְׁרָה כֹּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְךָ".

יש לנסות להבין, מדוע האיסור לטעת את עץ אשרה הוא דווקא במזבח ה', הרי אסור לטעת אותה בכל מקום?

הרמב"ן תירץ: "בעבור שהוא מנהג עובדי עבודה זרה לטעת אילנות בפתחי בתי עבודה זרה שלהם, וכענין שנאמר (שופטים ו, כה) והרסת את מזבח הבעל וגו' ואת האשרה אשר עליו תכרת". כוננת הרמב"ן, שמונהג עובדי עבודה זרה הייתה לטעת את עץ האשרה בפתח העבודה זרה סמוך למזבח, ולכן כך נקטה התורה. כעין פירושו, פירשו פרשנים נוספים (ר' יוסף בכור שור, רשב"ם, חזקוני, ועוד).

אך עדיין יש להקשות, האם מותר לטעת אשרה שלא בסמיכות למזבח? מדוע התורה מדגישה דווקא אצל מזבח ה' אלהיך? חשבתי לנסות להציע הסבר, שאולי לטעת את עץ האשרה סתם על מנת לעבוד אותה – כלום יודעים שזה אסור. אך לפעמים הן אנשים שחושבים שכיוון שהם סבורים למזבח – מותר להם "לשם שמים" לעשות מעשים חמורים. הם מוצאים היתרים כיוון שהם במקום קדוש לעבור את העבירות החמורות ביותר. ועל כך באה התורה לומר לנו, שאפילו שאתה סמוך למזבח, גם שם תיזהר שלא להטבל, ולא תעבוד חלילה משהו אחר חוץ מאת ה', מתוך טענות שונות.

יש שחושבים שאם זה לצורך ערך מקודש – מותר גם לעבור עבירות שונות, כגון לדבר רעה כנגד יהודי אחר. אומר לנו ה' גם כשאתה בונה את המזבח, תשים לב לא לטעת דברים אחרים פסולים. ואולי יש להוסיף, שהתורה מדגישה במיוחד, שדווקא כשאתה מתקרב אל ה' חשוב מאוד לדייק ולא לזייף. תבחן את עצמך היטב אם לא נטעת, מבלי לשים לב, במזבח של ה' את עץ האשרה.

אולי על כך זעק הנביא ישעיהו (א, יא-יב): "למה לי רב זבחים יאמר ה'? שבעתי עלות אילים וחלב מריאים. דָּם פְּרִים וְכֶבֶשִׁים יַעֲתִידים לֹא חֲפְצָתִי. ה' לא חָפֵץ בקורבנות שמִקְרִיבים לפניו כֶּשֶׁל עֹבֵדִים אוֹתוֹ, כְּרָצוֹנָה. וְכֵן שִׁמּוֹל הַנְּבִיא טוֹעֵן כִּנְגַד שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ (שְׂמוּאֵל א טו, כב): "הֲחִפֵּץ לֹה' בַּעֲלוֹת זֹבְחִים בְּשִׁמְעֶ בְּקוֹל ה'?! הֲנֵה שִׁמְעַ מִזְבַּח טוֹב, לְהִקְטִיב מִחֶלֶב אֵילִים".

אנו בעיצומו של חודש אלול. רובנו לא אִחוּסֵים סתם. אך לפעמים לשם שמים אנו מרשים לעצמנו חלילה לפגוע ביהודי. לפעמים תוך כדי בניית המזבח אנו עושים לחטוא חלילה.

שנוזה מהרה לבנות מזבח טהור לכבוד ה', ללא אשרות שונות סביבו. "אור חדש על ציון תכין ונזכה כולנו מהרה לאורו".

היבט פסיכולוגי בפרשה

הרב ברוך אפרתי

י"ר איגוד הרבנים הציוניים דרך אמונה, רב קהילה באפרת

אמונה-זוגיות-לאומיות

זְכוּר יָת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלְךָ, בְּיַדְךָ בְּצִאתְךָ מִמִּצְרַיִם. אֲשֶׁר קָרָךְ בְּיַדְךָ, וַיִּזְבֶּךָ בְּךָ כֹּל הַחַשְׁלִים אַחֲרֶיךָ – וְאַתָּה יָנִיף מִיָּגֶיךָ יֵרָא אֱלֹהִים. באר רש"י: "אשר קרך בדרך – לשון מקרה. דבר אחר לשון קרי וטומאה, שהיה מטמאן במשכב זכור. דבר אחר לשון קור וחום, ענג והפשיך מרתיתוך, שהיו כל האומות יראים להלחם בכם ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים".

עמלך מבקש להכוננו בשלוש נקודות עיקריות – הוא מבקש לטשטש את אמונתנו. הוא מבקש לטשטש את זהותנו הזוגית. הוא מבקש לטשטש את עמדתנו הלאומית.

מה ראה עמלך ימ"ש, לפגוע דוקא בשלוש נקודות אלו?

לענ"ד עמלך זיהה נכוחה את המגמה הישראלית בעולם. הוא הבין שאנו מאמינים בך, ועל כן אנו מאמינים גם בעולם עצמו. אנו יודעים שהעולם מסוגל להופיע את אור ד' במערכות כולן. איננו מתייאשים מהעולם החומרי.

לא כן עמלך, הוא ביסודו עזרת מלאכי השרת כדי הינו רואה בעולם כח חומרי שאינו יכול לדור בכפיפה אחת עם עולם

מוסרי רוחני. לדידו, האדם הוא בעל חיים עם קוגניציה, הא ותו לא. כיצד ישראל מגלים שם השם בעולם הזה?

ע"י אמונת הייחוד. הבנה עמוקה שיש אלוה שאינו העולם, ואינו מוגבל, אלא אין סוף ללא גוף. אלוה זה יש לו רצון, והוא מטיל על האדם חובה לעשות מעשה רצוי. חובה זו קרויה מצווה. ה'חובה', המצווה, אינה מנגדת את העולם, אלא היא היא הרצון הפנימי של העולם כולו. נכון הדבר לפעמים החובה דורשת מאמץ וקורבן ולא תמיד חשים. אך עדיין הינה חובה שהיא רצון פנימי הנוטע בעולם כולו– לעשות רצון אביו שבשמים.

ולא די בכך שאדם פרטי יעשה מעשה רצוי, את חובתו. אלא אומה שלימה, עם כל חלקיה הגבוהים והנמוכים, עם כל נטיות אזרחיה, לכל הכיוונים– האומה כולה יכולה להתקדש ולעמוד בחובותיה המוסריות, משום שהחיים ביסודם עורגים לך, וטומנים בחובם את אורו, רצונו. אין סתירה בין עילאה לתתאה.

ועתה למעשי עמלך –

כנגד אמונת הייחוד – 'אשר קרך', הטיל ספק באמונתנו. כנגד הרצון האלוהי מהאדם, כנגד החובה המוסרית– הטיל ספק בזהות המינית ובחובה המינית 'מטמאן במשכב זכור'. וכנגד עמידתנו הלאומית– הטיל ספק ביכולתנו לעמוד מולו במלחמה לאומית 'משל לאמבטי רותחת'.

וכיום, בתחייתנו במדינת ישראל, אנו נפגשים בסימנת של בירודי עמלך, והנה עולים בחברה שלנו צחצוחי הטומאה הזו, עולים ומתכלים ב"ה.

שלוש נטיות של טומאה אנו פוגשים בימינו –

הראשונה מטילה ספק באמונת ישראל. השניה מטילה ספק במוסריות המינית. השלישית מטילה ספק בערך הלאומי. ושלושתם גם יחד, קליפת עמלך שאינו מאמין ביכולת העולם הזה לשאת ולהופיע מוסר עליון אין סופי, באומה שלימה, על חומריה.

כנגד טומאה זו, אנו חכברה עומדים יחד ומכריזים – "קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לְד' רִאשִׁית תְּבֹאֲתָהּ כֹּל אֲכָלֶיךָ וְאֲשֵׁמוּ רַעַה תְּבֹא אֱלֹהִים נֹאֵם ד'". אנו אומה קדושה, שמוחה, מאמינה באלוהיה ובעולם' אשר ברא. עולם בריא, שיש בו סלידה עמוקה מזימה, אהבה גדולה לבריאות מוסרית וגופנית, ואמונת אומן בבורא וברבואי. אמנם, הרב זצ"ל הפליא לכתוב שגם כלפי עמלך יש לנו מידה מסיימת של אהבה–

"מדת האהבה השרויה בנשמת הצדיקים היא כוללת את כל הברואים כולם, ואינה מוציאה מן הכלל שום דבר ולא עם ולשון, ואפילו עמלך אינו נמחה כ-אם מתחת השמים, אבל ע"י הזיכור מתעלה הוא לשרש הטוב, אשר הוא מעל לשמים, ונכלל הכל באהבה העליונה, אלא שצריך כח גדול וטהרה עצומה ליחוד נשגב זה"

ביאור דברי קודשו (שתוכנם העקרוני מצי בסוד ובעיקר בכתבי רמח"ל), שמחייבת עמלך טעונה שני שלבים– הראשון הוא מחיה בפועל, כפשט המקראות. תכלית שגאה שנאותם. ושניה היא המחיה הרעיונית. המחיה הרעיונית לא יכולה לעולם להיעשות אם אינך רואה איזה ערך הביאה הטעות מולה אנו מתמודדים. הלא ד' אלהי הכל הוא, ואם מופיע רע בעולם, גם הוא חלק מהמהלך הכללי להופעת הטוב הגמור מחיה רעיונית, למרבה האירוניה, חייבת לכלול גם סימפטיה לעצם רעיון המחלוקת.

על כן, מחייבת עמלך עצמה היא המחייבת אותנו לאהוב את העקרון, שבו ישנו עמלך בעולם שנמחה על דינו. משום שרעיון זה, הוא המאפשר לעולם את הבחירה ברע, ומכילא לאחר שבוחר בטוב אף שיכל להכריע כעמלך וכרע, אזי הוא מגיע מטרות הבריאה– בחירה של חירות בד' ובתורתו.

ההתמודדות עם העטיות בחברה הישראלית, במיקוד על שלושת קודקודי צחצוחי עמלך– האמונה, הזוגיות, והלאומיות, התמודדות זו חייבת לכלול את שני הפרמטרים. הראשון הוא מלחמה לעומתית ברורה בין טוב לרע, ופסילות העטיות הנוראות הללו. השני הוא השמחה בעצם הופעתה שאנו כעם מבררים מי אנו, בחירות, ומגיעים בבחירה חופשית למסקנה שד' האלהים, הגבר הוא גבר והאשה היא אשה, ויש יכולת לעם שלם להיות קדוש על כל צדדי חיי המנוונים.

מסתבר שבשנאה ובהאבה ננחא, גם יחד, את קליפת עמלך.

לתיגובת: befrati@gmail.com

העלון מוקדש לע"נ

גלילה אוסי ז"ל בת **מיכל ואוריאל** הי"ו.

נחום ביידור אוסי ז"ל

יהי זכרם ברוך!